GŁOS POMORSKI

Nr. 65 — Rok 4. (GAZETA POMORSKA) **Numer pojedyńczy 200.000 mk.**

Prenumerata miejscowa: Przy odbiorze w ekspedycji **3.400.000,** w agenturach miejscowych miesięcznie **3.600 000** mkp., przez pocztę przy zamówieniu przez ekspedycję naszą **3 686.000** mkp., wprost na poczcie lub u listowego miesięcznie **3.886.000** mkp. — pod opaską w Polsce i do Gdańska 5.000.000 mkp., za granicę 6500 000 mk. polskich lub ich wartość walutowa, do Francji 18,— fr., (z wysyłką co 2-gi dzień 14 fr.) do Anglji 5 shillingów, do Stanów Zjednoczonych 80 cent. W razie nieprzewidzianych wypadków, jak strejki, przeszkody techniczne i. t. d. prenumeratorzy nie mają prawa żądania niedostarczonych numerów, lub zwrotu prenumeraty. — Przy waloryzacji obowiązuje odpowiednia dopłata.

Rachunek bieżący: **Bank Powiatowy Grudziądz, Bank Związku Spółek Zarobk., Danziger Privat-Aktienbank Gdańsk i Grudziądz, P. K. K. P. Grudziądz.** — Konto czekowe: **Gdańsk nr. 2980.** Konto pocztowe: Kasa Oszczędności, Oddział w Poznaniu nr. **201193.** Miejsce płatności wykonania **Grudziądz.**

Ogłoszenia z Polski. Wiersz wysokości milimetra w dziale ogłoszeniowym na stronie 8-łamowej 125.000 mk. w dziale reklamowym na stronie 1-3 łam. przed tekstem 700.000 mk., wśród tekstu 500.000 mk., za tekstem 400.000 mk., dla W. M. Gdańska obowiązują te same ceny, dla **Niemiec** dochodzi 150% nadwyżki, dla reszty zagranicy 200% nadwyżki. płatne w markach polskich lub ich wartości walutowej. Za tłomaczenia oblicza się 20% nadwyżki. — **Rachunki** są natychmiast płatne. w razie zwłoki dłuższej niż 72 godzin stosować będziemy ceny bieżące. Każda nowa podwyżka taryfy obowiązuje wszystkie ogłoszenia zlecone przed dniem zmiany cen. — **Administracja nie przejmuje** odpowiedzialności i za terminowe umieszczenia ogłoszeń.

Rękopisów nadesłanych nie zwraca się.

Dyrektor przyjmuje od godz. 10-tej do 11-tej przed południem.
Redaktor Naczelny przyjmuje od godz. 11-tej do 12-tej w południu.

Redakcja i Administracja Groblowa 27 29. | **Grudziądz,** wtorek, dnia 18-go marca 1924. | Telefon nr. **50 i 51.**

Echa przyznania Polsce Westerplatte w Gdańsku.

Gdańsk, (A. W.) Uchwała Ligi Narodów w sprawie Holmu i Westerplatte wywołała ogólną konsternację w sferach urzędowych, a zwłaszcza wśród nacjonalistów Wolnego Miasta. Niepowodzenie, jakie poniósł Gdańsk w tej sprawie niemieccy gdańszczanie tłomaczą sobie wzmocnioną pozycją Polski w Lidze Narodów i osłabieniem stanowiska Gdańska. Powszechnie panuje obawa, aby uchwała Rady Ligi w sprawie Holmu i Westerplatte nie była początkiem dalszych przykrych doświadczeń dla wolnego miasta. Roztropniejsi przedstawiciele sfer gospodarczych Gdańska oświadczają, że czas najwyższy porzucić prowokacyjną postawę wobec Polski, od której zależy rozwój gospodarczy Gdańska.

Deklaracja pana Skirmunta w sprawie Kłajpedy.

Genewa, 15. 3. (PAT.) W ciągu dyskusji nad sprawą Kłajpedy, Skirmunt złożył następującą deklarację: Na sesji poprzedniej miałem sposobność oświadczyć, że projekt konwencji, wypracowany przez komisję Ligi zapoznaje prawa przyznane Polsce przez mocarstwa sojusznicze uchwałą z dn. 16 lutego 1923 r., które Litwa akceptowała, a które stanowić miały podstawę dla uregulowania sprawy Kłajpedy. Z ubolewaniem muszę stwierdzić. że uwagi moje nie zostały uwzględnione i że żadnych zmian nie włączono do tekstu konwencji, która też z tego powodu nie może zaspokoić upragnionych interesów Polski. Jest to sprawa zbyt ważna, aby Polska się nią nie interesowała. Wobec tego, jako też z racji jednomyślnej opinji mojego kraju, zawiedzionego projektem konwencji, zmuszony jestem oświadczyć, że nie mogę do niego się przychylić i ograniczyć się muszę do przedłożenia projektu memu rządowi, który osądzi jakie ma w tej sprawie zająć stanowisko.

Reagując następnie na deklarację Galwanauskasa, delegat Skirmunt podkreślił z naciskiem, że sprawa Wileńska została rok temu definitywnie rozstrzygnięta, granice Polski równo rok temu zostały ostatecznie zatwierdzone przez mocarstwa na podstawie traktatu wersalskiego, a Wilno włączone do Polski. Obecnie sprawa Wilna przestała istnieć na terenie międzynarodowym.

Po przemówieniu delegata Skirmunta Rada Ligi zaakceptowała konwencję według projektu komisji Ligi bez zmian i zaleciła mocarstwom jej przyjęcie. Do konwencji dołączono disposition transitoire w formie protokułu zobowiązującego Litwę do rozpoczęcia wykonywania konwencji natychmiast po ratyfikacji jej przez nią. Rezolucja ustala, że wyznaczony przez Ligę Narodów członek Rady Portu ma prawo rekursu do Rady Ligi jako też do Komitetu Tranzytowego. Raport Guanłego podkreśla, że celem konwencji jest zagwarantowanie zarówno interesów Litwy, jak interesów Polski. Przedstawiciele 4-ech mocarstw w Radzie Ligi oświadczyli, że konwencję przyjmują.

Senat francuski przyjmuje ustawę o pełnomocnictwach.

Paryż, (A. W.) Senat francuski przyjął 154 głosami przeciwko 141 ustawę o pełnomocnictwach dla gabinetu Poincare w brzmieniu przyjętym przez parlament. Na posiedzeniu senatu Poincare wygłosił wielką mowę polityczną. w której zapowiedział, że wybory do parlamentu odbędą się w drugiej połowie maja.

Wniosek polski o utworzeniu osobnej frakcji przez Sejm gdański odrzucony.

Gdańsk, 15. 3. (PAT.) Na wczorajszem posiedzeniu sejmu gdańskiego przyjęto po krótkiej dyskusji wniosek komisji regulaminowej, zalecający odrzucenie wniosku polskiego w sprawie zmiany regulaminu sejmu gdańskiego w tym sensie, aby do utworzenia osobnej frakcji poselskiej wystarczyło 5-ciu posłów.

Benesz o przyjęciu Niemców do Ligi Narodów.

Paryż, 16. 3. (ATP.) Czeski min. spraw. zagran. Benesz udzielił korespondentowi „Petit Parisien" wywiadu na temat przystąpienia Niemiec do Ligi Narodów. Benesz uważa przystąpienie Niemiec do Ligi Narodów za pożądane. jednak niemożliwe przed uregulowaniem kwestji odszkodowań i przed zlikwidowaniem konfliktu nad Renem. Wcześniejsze przystąpienie Niemiec do Ligi Narodów — zdaniem Benesza — pogorszyłoby obecną sytuację.

Dąbal szczuje przeciw Polsce.

Moskwa. (A. W.) W Mińsku litewskim otwarto sowiecki zjazd białoruski z okazji powiększenia terytorjum sowieckiej republiki białoruskiej. Obecnych było 600 delegatów. Obrady odbywają się w dawnej miejskiej synagodze przerobionej obecnie na „Dom Kultury" Mowę powitalna wygłosił Kalinin. Następnie wystąpił z dłuższem przemówieniem po polsku Dąbal jako rzekomy przedstawiciel robotników i włościan polskich. Mowa Dąbala była stekiem ordynarnych napaści na Polskę. przyczem mówca tendencyjnie i kłamliwie przedstawiał stosunki społeczne w kraju. Mowę swą Dąbal zakończył wyrażeniem nadziei, że w przyszłości sowiecka Białoruś obejmie ziemie białoruskie, znajdujące się w granicach Rzeczypospolitej.

Po Dąbalu zabrał głos przedstawiciel białoruskiej młodzieży komunistycznej oświadczając, że 15 000 zorganizowanej w komunistycznych związkach młodzieży białoruskiej gotowe jest w każdej chwili pójść na pomoc Białorusinom, mieszkającym w Polsce.

Dziennikarz amerykański o zbrojeniach niemieckich.

Paryż, 15. 3. (PAT.) „Matin" ogłasza wyniki ankiety, przeprowadzonej w Niemczech przez dziennikarza amerykańskiego Constantina Browna, który z polecenia „Chicago Daily News" miał zbadać sprawę zbrojeń niemieckich. Brown oświadcza, iż jest rzeczą oczywistą, że Niemcy przygotowują się do nowej wojny. Większość studentów niemieckich jest oficerami rezerwy. Odbywają oni co roku 6-miesięczne ćwiczenia. Ilość oficerów, pozostających w czynnej służbie przekracza liczbę, przewidzianą przez traktat. Młodzi ludzie w wieku poborowym są perjodycznie powołani na intensywne ćwiczenia, trwające od 6 tygodni do 2 miesięcy, tak iż każda kompanja, mając w zasadzie dozwolony kontyngent żołnierza wykonuje nadzór nad 6 kontyngentami, które w ciągu roku przepływają przez jej kadry. Każdy pułk składa się z 2 tajnych poddywizji, może więc w jednej chwili przekształcić się w całkowitą dywizję.

Sprawa kolonistów niem. w Radzie Ligi Narodów.

Genewa, 15. 3. (PAT.) W sprawie kolonistów Rada Ligi stwierdziła raport komitetu trzech i przyjęła do wiadomości memorjał delegacji polskiej z dnia 14 marca. Ponieważ komitet nie zdążył rozpatrzeć ponownie sprawy w duchu żądań polskich. Rada poleciła komitetowi trzech załatwić sprawę definitywnie w porozumieniu z rządem polskim. Odpowiadając na pytanie lorda Parmoor a delegat polski Koźmiński stwierdził, że kolonistom, na zasadzie konstytucji, przysługuje prawo zakupu ziemi z własnych funduszów. podobnie, jak Polakom.

Skarga Słowaków na Czechów.

Waszyngton. (A. W.) Federacja słowacko-katolicka w Ameryce przesyła list do prez. Masaryka, który zakomunikowała jednocześnie prezydentowi Coolidge oraz przedstawicielom państw europejskich w Waszyngtonie. W liście tym Słowacy oskarżają Masaryka o złamanie obietnicy danej Słowakom, że ustaną wszelkie prześladowania przeciw słowackim katolikom w Czechosłowacji. List wylania szereg takich prześladowań oraz zaznacza, że Czechosłowacja jest państwem zbudowanem logicznie lecz że odziedziczyło ono słabość dawnej monarchji Austro-Węgierskiej.

d'Annunzio księciem.

Rzym, 15. 3. (PAT.) W uznaniu wielkich zasług d'Annunzia, położonych zarówno podczas wojny, jak i w czasie pokoju, król nadał mu tytuł księcia Montenevoso.

*

Paryż, 15. 3. (PAT.) Senat przyjął uchwalony przez izbę deputowanych projekt zwiększenia podatków o 20 procent.

Szwecja uznaje Sowiety de jure.

Stokholm, 15. 3. (PAT.) Rząd szwedzki postanowił uznać Rosję sowiecką de jure.

*

Przegrana Kłajpedzka.

Grudziądz, 17 marca.

Zamach litewski na Kłajpedę, dzięki pomocy niemieckiej i intrygom zakulisowym Berlina nie mało sprawił kłopotu państwom sprzymierzonym i Radzie Ligi Narodów. Mocarstwa sprzymierzone, i Rada Ligi Narodów, które umiały dyktować warunki państwom całego kontynentu, nie znalazły czy nie umiały znaleźć środków poskromienia karła kowieńskiego.

Ponieśliśmy porażkę w sprawie kłajpedzkiej. Projekt konwencji w sprawie Kłajpedy, nad którym obradowała Rada Ligi Nar. jest układem zawartym pomiędzy Anglją Francją, Włochami i Japonią z jednej a Litwą z drugiej strony. Mocarstwa wyżej wymienione przekazują swe prawa do obszaru Kłajpedy Litwie pod warunkami ugrupowanymi w trzech rozdziałach.

Mianowicie dotyczący Polski rozdział II odnosi się do organizacji portu. Rozdział ten ustanawia Radę portową złożoną z trzech członków, z których jednego mianuje prezydent republiki litewskiej, drugiego dyrektorjat a trzeci jest ekspertem wyznaczonym przez komisję komunikacyjną Ligi Nar. Rozdział trzeci dotyczy tranzyta przez obszar Kłajpedy przy pomocy Niemna. Ustanawia on strefę wolną i swobodę celną dla spławiania drzewa. Układ wchodzi w życie z dniem ratyfikowania go przez sejm litewski.

Oto co pisze bratni nasz organ „Głos Narodu" w sprawie kłajpedzkiej:

„Niepowodzenie w sprawie Kłajpedy jest — podobnie jak i kapitulacja jaworzyńska — wynikiem zasadniczo fałszywego stanowiska Polski wobec Ligi Narodów, Nasza dyplomacja uważa Radę Ligi za jakiś „trybunał narodów", czy „aeropag ludzkości", o jakim marzył w swem głębokiem dziele A. Cieszkowski. Ale polski myśliciel za podstawę „przejścia społeczeństw z dotychczasowego stanu natury do stanu społeczeństwa społeczeństw", kładł odrodzenie religijne ludzkości. Marzył on o „spełni ludów", o organicznem przerodzeniu państw w wyższy współorganizm, o powiązaniu ich absolutnym związkiem: religją": W państwach trzeciej epoki — pisał — „polityka między narodami panująca religijnie odżywić się musi i z pogańskiej, jaka jest dotychczas, stać się musi istnie chrześcijańską, zanim do wieczystego Pokoju przystąpią, — równie jak stary człowiek odrodzić się w sobie musiał aby dostąpić chrześcijańskiego zbawienia" — Cóż ma jednak z tymi ideałami wspólnego dzisiejsza giełda polityczna w Genewie? Gdzież jest więcej zaprzeczenia chrześcijaństwa jak na tem targowisku. gdzie każdy z radców Ligi uważa się jakby za członka rady zawiadowczej akcyjnego stowarzyszenia i dąży do największych tantjem — dla siebie i dla swego kraju? Oczywiście kosztem klijentów, którzy z tem towarzystwem wchodzą w interesa. Jest przeto zasadniczą pomyłką traktować Ligę jako Trybunał i odnosić się do niej z respektem. Obłudą zaś i marną komedją byłoby respekt ten — udawać. Jedno z pism krakowskich notuje dziś pogłoskę, że Francja otrzymała pożyczkę w Londynie w zamian za danie swej zgody na załatwienie sprawy kłajpedzkiej w myśl projektu Davesa, tj. z pokrzywdzeniem Polski. Nie wiemy, czy to prawda, nie wierzymy w pogłoskę. Ale odzwierciedla ona poziom moralny i rodzaj interesów w Radzie Ligi załatwianych. Są to zwykłe transakcje, wymiany, kupna, sprzedaże, ustanawianie serwitutów itd.. nic one nie mają wspólnego z ferowaniem wyroków w imię prawa czy etyki lub z arbitrażem. Wobec tej rady zawiadowczej stawać na koturnach, jak to czyni p. Skirmunt. jest przybieraniem pozycji fałszywej i śmiesznej. Rada Ligi kpi sobie z namaszczonych frazesów o pojednawczości, a w zbytniej pokorze p. Skirmunta widzi słabość i niedołęstwo, jak widziałby je każdy inny kupiec — szczególnie kupiec powojenny. Uległość Polski zachęca do nowych prób ograbienia jej i oszukania, podczas gdy buńczuczny Gdańsk lub bezceremonjalna Litwa budzą respekt. Min. Zamoyski przegrał Kłajpedę już w momencie, gdy skapitulował w sprawie jaworzyńskiej.

Na silne, stanowcze słowa zdobył się delegat Polski dopiero po wydaniu przez Radę orzeczenia w sprawie Kłajpedy. Zaiste, mądry po szkodzie! Dopiero przegrawszy sprawę — stracił złudzenie. Jaworzynę poświęcił nadaremnie. upokorzył Polskę naprożno, ośmieszył się — bez skutku. Rada Ligi była niezawodnie zdumiona protestem p. Skirmunta! Wczoraj był taki układny, pokorny, pojednawczy, pełen reweransów dla Ligi, a

teraz krąbrny i zgorzkniały. Rada nie zrozumie tej niekonsekwencji.

I nie zrozumie jej Polska. Uzna ona, że błędem zasadniczym było pierwsze ustępstwo, błędem głupim i niepotrzebnym, a klęska kłajpedzka była tylko jego następstwem.

P. Davis nas pociesza.

Genewa, 15 marca. (Pat.) W związku z decyzją w sprawie Kłajpedy, przedstawiciel PAT zwrócił się do przewodniczącego komisji kłajpedzkiej p. Normana Davisa z prośbą o pewne wyjaśnienia.

P. Davis oświadczył mu, że jest głęboko przekonany, iż wszystkie interesy ekonomiczne Polski będą zabezpieczone przez konwencję, gdyż wszyscy cudzoziemcy, nie wyłączając Polaków, będą mieli w Kłajpedzie te same prawa co Litwini. To samo dotyczy żeglugi na Niemnie.

Na pytanie, dlaczego Polska nie jest reprezentowana w dyrekcji portu, p. Davis odpowiedział, że Kłajpedą interesuje się nietylko Polska, lecz także Niemcy i Rosja, odmawiając zaś uprzywilejowanego stanowiska jednemu narodowi, należało powierzyć ochronę interesów wszystkich narodów przedstawicielowi Ligi Narodów.

Pan Davis zwrócił następnie uwagę na to, że dyrekcja portu posiadać będzie władzę wykonawczą, podczas gdy projekt rady ambasadorów, przewidywa utworzenie komisji z udziałem przedstawiciela Polski która to komisja nie miałaby jednak władzy administracyjnej.

Zapytamy, dlaczego konwencja nie zapewnia implicite i ułatwień, potrzebnych dla handlu i tranzytu polskiego p. Davis odrzekł, że konwencja w rzeczywistości zawiera wszystkie ułatwienia dla handlu na Niemnie między Polską a Kłajpedą.

Polska nie może ustanawiać swego konsulatu w Kłajpedzie, zależy to bowiem od wzajemnego uznania Polski i Litwy de jure i podjęcia stosunków normalnych. Przed tem uznaniem jednak Polska korzystać będzie w Kłajpedzie z pomocy konsulatów innych państw.

Na zapytanie, czy Litwa musi niezwłocznie przyznać swobodę żeglugi pan Davies odpowiedział twierdząco, dodając, że to jasno przewidziane w konwencji i że ratyfikacją tej konwencji decyzję konwencji barcelońskiej stają się dla Litwy natychmiast obowiązujące.

W końcu na zapytanie jakie sankcje legalne przewiduje się jeśli Litwa odmówi Polsce prawa swobodnej żeglugi p. Davies wyjaśnił, że konwencja przewiduje odwołanie się do Ligi Narodów oraz międzynarodowego trybunału sprawiedliwości w Hadze, pozatem zaś stosowana ma być procedura, przewidziana w konwencji barcelońskiej. W warunkach obecnych, oświadczył kończąc p. Davies konwencja kłajpedzka zapewnia Polsce natychmiastowe i realne możliwości w sprawie żeglugi i handlu drzewem, co przyczyni się do niezwłocznej poprawy stosunków między Polską a Litwą.

Chrz. Dem. w stosunku do kwestji robotniczej

Bydgoszcz, 15 marca.

Przed kilku dniami w lokalu „Ogniska" w Bydgoszczy odbył się przy licznym udziale członków i gości wieczór dyskusyjny Chrześc. Demokracji, na którym interesujący referat wygłosił poseł Puchałka z Krakowa. Korespondent nasz w Bydgoszczy nadsyła nam streszczenie tego interesującego referatu:

*

Sprawa robotnicza jest bodaj najważniejszem zagadnieniem państwowem nietylko w Polsce. Najtęższe umysły w świecie poświecają zagadnieniu temu i jego rozwiązaniu swoją uwagę.

Kwestja robotnicza jest tak stara, jak świat jest stary. Zaistniała ona z chwilą kiedy pewne jednostki albo grupy wynajmowały sobie pracownika. O robotniku mówi historja starożytna, średniowieczna czy nowożytna. Mówi się jednak, że kwestja robotnicza jest zagadnieniem nowożytnem. Dlaczego? Bo dawniej sprawie tej nie poświęcano uwagi. Zwróciła ona oczy ludzi myślących na siebie dopiero z chwilą, kiedy powstała maszyna parowa, mająca zastąpić siły żywe robocze. Z chwilą tą sprawa robotnicza przestała być kwestją samego robotnika czy fabrykanta, bo wyzysk sił roboczych wywoływał degenerację społeczeństw. Tu już zainteresowane były rządy, dbające o siłę i zdrowie narodów.

W roku 1848 pojawił się sławny manifest Marxa. Wtedy sprawa już była zaogniona. Sposób rozwiązania, podany przez ten manifest komunistyczny uległ licznym wątpliwościom. Ludzie myślący, widząc, że sposób jest niedostateczny i wadliwy, zaczęli szukać innych sposobów.

Marx wychodził z założenia, że nie będzie można polepszyć doli robotnika, dopóki istnieć będzie własność prywatna i wolność produkcji. Chciał więc obalić ustrój obecny, aby zrobić miejsce ustrojowi, w którymby wszystko załatwiało państwo.

Drogą do urzeczywistnienia hasła Marxa miała być walka klasowa i rewolucja społeczna. Ze względu na to, że myśli o dobrach doczesnych przeciwstawia się do pewnego stopnia Kościół. Stąd też socjalizm, zrodzony z ideologji Marxa, wypowiedział walkę Kościołowi,

Próbę urzeczywistnienia tego programu socjalistycznego obecne pokolenie przeżywało. Wypadki w Rosji, gdzie ideologje Marxa wcielano w życie dosłownie, są przykładem odstraszającym każdego polskiego robotnika od naśladownictwa. Tam przecież kapitał rosyjski spoczął dziś w ręce garstki komunistów-żydów.

Dlaczego w Rosji wypadki wzięły obrót taki? Wiadomo, że żydzi dążą do gospodarczego i politycznego opanowania świata. Program socjalistyczny nadaje się dla celów żydowskich jak żaden inny. Ale robotnik przy urzeczywistnieniu programu socjalistycznego żadnych korzyści nie odnosi.

Zgoła inny sposób rozwiązania kwestji robotniczej podaje nauka, idea chrześcijańska. Od pierwszych początków ona świeciła pięknemi czynami (komunizm idealny). Kościół katolicki nawoływał do czynów miłosierdzia i sprawiedliwości, stawał w obronie uciśnionych, opiekował się organizacjami ludności pracującej.

Kiedy w ostatnich latach powstały wielkie ogniska pracy, Kościół katolicki szczególnie podniósł głos w obronie mas pracujących. Czynił to wbrew głosom możnych kapitalistów czynił to, bo według nauki jego, przekonanie chrześcijańskie krzywdy robotnika nie dopuszcza.

Przeciwdziałając temu, w pierwszych początkach tego wieku Kościół pomagał warstwom pracującym przez zakładanie organizacyj miłosierdzia chrześcijańskiego. Rychło jednak poznano, że droga ta jest niedostateczna, że prawo robotnika wypływa nietylko z miłości chrześcijańskiej, ale przedewszystkiem ze sprawiedliwości społecznej.

Przebrzmiały już echa komunistycznego manifestu Marxa. Dziś okazuje się coraz bardziej, że rację otrzymuje obóz chrześcijański, opierający swój program ochrony pracy na zasadzie sprawiedliwości społecznej

Punktem oparcia obozu chrześcijańskiego jest encyklika papieska „Rerum novarum" (wydana przez Leona XIII 15. V, 1891 r.). W przeciwieństwie do Marxa, który uważa, że kwestja robotnicza jest zagadnieniem gospodarczem, encyklika powyższa twierdzi, że sprawa robotnicza jest zagadnieniem moralności: Praca robotnika nie jest — tak mówi encyklika — towarem, sprzedajnym na rynku, ale rzeczą związaną z samym robotnikiem, z jego zdrowiem itd.

O ile Marx głosił walkę klas, Leon XIII podkreślał potrzebę solidarności społecznej. Hasłu rewolucji hasłu skasowania prywatnej własności, encyklika przeciwstawia prawo posiadania, jako prawo, wypływające z natury. Encyklika kładzie duży nacisk na samoobronę robotnika, podczas kiedy Marx całą opiekę nad robotnikami chciał przelać na państwo. Marx pragnął zniszczyć rodzinę Leona XIII podkreślał konieczność utrzymania jej jako najniższej komórki życia społecznego. Podczas kiedy program Marxa sprowadza się do celów jednego stanu, encyklika „Rerum novarum" jako cel najwyższy stawia życie całego społeczeństwa.

Walka pomiędzy tymi obozami trwa i nierychło się skończy. Jednak szczególnie życie powojenne wskazuje na to że w ustawodawstwie, a więc i w życiu społeczeństw zwycięży ostatecznie duch chrześcijański, duch sprawiedliwości społecznej i miłości chrześcijańskiej.

Jak przedstawia sie sprawa kolonistów niemieckich w Genewie.

Gazety warszawskie donoszą: Na popołudniowem posiedzeniu Liga Narodów omawiano sprawę osadników niemieckich w Polsce.

Komisja Ligi Narodów stwierdziła, iż ponowne osadzenie przeważnej części osadników, już z Polski wydalonych nie będzie możliwe. Rząd Polski uznaje obowiązek odszkodowania wydalonych, ale polski plan odszkodowawczy jest zbyt skomplikowany. Za szczególnie niedogodne uważa Komisja zbyt długie terminy w planie polskim i oświadczyła się za koniecznością jaknajszybszego odszkodowania osadnikom oraz za obrachowaniem odszkodowania wedle wartości posiadłości w chwili wysiedlania osadników. Komisja występuje za szybkiem załatwieniem sprawy i domaga się od Rządu Polskiego zapłacenia odszkodowania w ciągu trzech miesięcy po postawieniu dotyczącego wniosku.

Lord Parmoor żądał, aby końcowym terminem do rokowań z Polską był 15 kwietnia, na co się delegat Polski p. Koźmiński zgodził.

Następnie Lord Parmoor wyraził życzenie, ażeby Rząd Polski od chwili obecnej nie zarządzał dalszych wysiedleń, na co się delegat Polski również zgodził.

W końcu lord Parmoor domagał się, aby ci osadnicy, którzy zostali wysiedleni, ale mieszkają jeszcze w Polsce, byli uprawnieni za należne im odszkodowania nabywać nowe posiadłości w Polsce, a tu delegat Polski zgodził się tylko na takie określenie, ażeby ci osadnicy byli w przyszłości traktowani taksamo, jak inni obywatele polscy.

Pod tymi warunkami postanowiła Rada Ligi Narodów udzielić Komitetowi Trzech dalszych pełnomocnictw do rokowań z rządem polskim i do doprowadzenia tych rokowań do skutku do 10-go kwietnia.

Jak wiadomo, prawie wszyscy koloniści tej grupy, o którą chodzi, w liczbie blisko 4 tysięcy, są już wydaleni, a liczba pozostałych nie dosięga 100

Zamach na kolej.

Wilno (A. W.) 14-go bm. na linji kolejowej Wilno-Dźwińsk, pomiędzy stacjami Dukszty i Ignalino na torze kolejowym niewykryci sprawcy podłożyli bombę z piroksyliny. Wybuch spowodować miał przyjeżdżający pociąg. Dzięki przypadkowi bomba nie eksplodowała. Na miejsce wypadku zjechały władze policyjne. Bliskość granicy litewskiej, która odległa jest od toru kolejowego zaledwie o kilka kilometrów, nasuwa przypuszczenie, że zamach dokonany został przez szaulistów litewskich ustawicznie grasujących na pograniczu polsko-litewskiem.

O podstawy materjalne dla T. C. L.

ODEZWA.

Biblijoteka i czytelnia ludowa w Grudziądzu (w gmachu muzeum) nie może rozwijać się tak jakby tego wymagało stanowisko takiej placówki kulturalnej w jednem z największych miast Pomorza.

Powodem tego jest brak odpowiedniej ilości środków materjalnych.

Obecny Zarząd zdołał dotychczas jedynie z wielkim trudem podtrzymać dotychczasowy stan posiadania i niedopuścić do zamknięcia biblijoteki i czytelni, zdobywając z mozołem środki finansowe na opłacenie biblijotekarki i woźnego oraz pokrycie innych wydatków, związanych koniecznie z istnieniem tej instytucji.

O rozszerzeniu jej — tj. o większym zakupie nowych książek i zamówieniu większej ilości czasopism nie można było dotychczas nawet myśleć i nie będzie można i na przyszłość, o ile społeczeństwo zwłaszcza zamożniejsze jednostki nie przyjdą z wydatną pomocą.

Normalne wkładki członków i opłata za wypożyczanie książek nie są i nie mogą być zbyt wysokie, gdyż uniemożliwiałyby korzystanie z biblijoteki szerszemu mniej zamożnemu ogółowi i cel tej instytucji oświatowej byłby przez to chybiony.

Pomocy rządowej nie otrzymuje Towarzystwo żadnej, a pomoc Magistratu jest tak małą, że poprostu nie może wchodzić w rachubę (6 złp. miesięcznie).

Wobec tego na nadzwyczajnem walnem zebraniu Towarzystwa C. L., odbytem dnia 9 marca br. wyłonił się projekt, aby zaprosić osoby — pragnące przyczynić się do podtrzymania i rozwoju tej placówki oświatowej — do zapisywania się na członków wspierających z dobrowolną miesięczną wkładką.

Projekt ten znalazł widoczne zrozumienie i poparcie, skoro zaraz podczas tego zebrania kilka wybitniejszych osób zapisało się na takich członków, deklarując i wpłacając poważniejsze kwoty jako dobrowolne wkładki miesięczne. Zapisali się mianowicie: ks. Dziekan Dembek, pp. Tadeusz Marchlewski, Ruchniewicz, dyr. Porębski, Dr. Szymański.

Podpisany Komitet T. C. L. w Grudziądzu zwraca się zatem niniejszem do szerszego grona obywateli, którym leży na sercu rozwój powszechnej pozaszkolnej oświaty z gorącą prośbą, aby zechcieli zapisać się na członków wspierających Towarzystwa na załączonej liście.

Spis członków zostanie ogłoszony w „Głosie Pom." Woźny biblijoteki T. C. L. będzie uprawniony do odbierania wkładek.

Grudziądz, dnia 12 marca 1924 r.

Komitet T. C. L. w Grudziądzu:
Ks. St. Jaranowski, prezes; **Ludw. Łydko**, sekretarz; **Solman**, skarbnik.
Członkowie: K. Ossowski, H. Kruszonowa, J. Augustyński, Dr Bischoff, M. Ruchniewiczowa, J. Bona.

Wiadomości bieżące.

Kalendarz: Wtorek Cyryla b. Wschód słoń. 6.10 zachód 6.7. Wschód księżyca 2,55 zachód 4,54.

KOSZTA UTRZYMANIA.

Poznań, 15. 3. (PAT.) Według danych komisji wojewódzkiej, koszty utrzymania pracowniczej rodziny w pierwszej połowie marca rb. w stosunku do kosztów w lutym wzrosły o 1.65 proc.

Wygrana Pożyczki Dolarowej.

Warszawa, 15. 3 (PAT.) Urząd Pożyczek Państwowych zawiadamia niniejszym, że wygrana miljonowa marek 4 proc. Państwowej Pożyczki Dolarowej padła w dniu 15 marca rb. na nr. 3 471 173.

—** **TEATR MIEJSKI.** Dziś w poniedziałek popoł. o godz. 4-tej przedstawienie szkolne. Artyści odegrają arcymiłą komedję A. hr. Fredry pt. „ZEMSTA ZA MUR GRANICZNY". Bilety od 1—2 miljonów marek.

We wtorek dnia 19 bm. farsa amerykańska „JUTRO POGODA" Hopwooda w doskonałym zespole z pp. Turońską, Kostecką, Dąbrowskim, Stryckim i Ilcewiczem. Zniżki ważne.

W środę dnia 19 bm. jubileusz 30-letniej pracy na scenie zasłużonej artystki Zofji Hartmanowej. Na swój wieczór wybrała jubilatka arcywesołą i pogodną komedję M. Bałuckiego „GRUBE RYBY". Jubileusz zaszczyci swoją obecnością wielki i ceniony artysta Mieczysław Frenkiel z Warszawy, który kreować będzie niezrównaną swoją postać Wistowskiego. W przedstawieniu biorą udział pp. Turońska, Lisicka, Konarski, Dąbrowski, Lenk, Łoziński, Jóźwicki i inni. Jubilatka odtworzy jedną z najlepszych ról bogatego jej repertuaru „Babunię". Reżyseruje p. Konarski,

We czwartek II. występ gościnny Mieczysława Frenkla który wystąpi w roli Cześnika w „ZEMŚCIE ZA MUR GRANICZNY".

Sprzedaż biletów znajduje się w składzie cygar p. Wawrzyniaka, Lipowa 3.

—** **Jubileusz Zofji Hartmanowej** w dniu 19 marca zapowiada się doskonale. Zainteresowanie samym jubileuszem tej wybitnej i zasłużonej artystki, jak i zapowiedzianym przyjazdem M. Frenkla — jest w mieście ogromne. Niewątpliwie sala teatru w Tivoli wypełni się do ostatniego miejsca publicznością, pragnącą uczcić 30-letnią pracę p. Hartmanowej na niwie kultury scenicznej w Polsce.

—** **Sprostowanie.** Ustęp w sprawozdaniu z rozprawy przeciwko mordercom posterunkowego Chmielewskiego, zaczynający się od słów: „Mec. Wroniecki podniósł w swej przemowie itd." — dotyczy mec. Czarneckiego

—** **Sprostowanie.** W recenzji z koncertu Janowskiej zakradła się pomyłka. We wzmiance o Żeleńskim winno być „ostatnio zamieszkiwał" nie „obecnie zamieszkuje, ponieważ kompozytor ten zmarł mniej więcej przed trzema laty. Dalej zamiast Calla, winno być **Galla**, którego usłyszeliśmy naddatek.

—** **Nabożeństwa w dniu św. Józefa.** W środę 19 bm. (dzień św. Józefa) odprawi się w kaplicy klasztornej przy ul. Rybackiej uroczystą sumę o godz. 10 a popoł. o godz. 5 nieszpory z wystawieniem Najśw. Sakramentu.

—** **Narodowa Organizacja Kobiet** komunikuje, iż zapowiedzianą na wtorek 18 bm. wspólną herbatkę odwołuje i urządza ją w poniedziałek dnia 24 bm. o godzinie 8 i pół w małej sali Hotelu Warszawskiego. Członkinie, sympatyczki i sympatyków tej organizacji, uprzejmie zapraszamy.

Wydział towarzysko - klubowy.

—** **Ciekawe odczyty.** Zarząd Stowarzyszenia Techników w Grudziądzu zawiadamia swych członków i gości że we wtorek t. j. dnia 18 bm. o godz. 8-mej wiecz. odbędzie się w lokalu Stowarzyszenia, Wielkopolanka I-sze piętro, odczyt inżyniera Bolesława Grabowskiego o 1) wybuch kotła wodnego w Grudziądzu dla centralnego ogrzewania, 2) wybuch kotła parowego w Kostrzyniu w Poznańskim. Tematy powyższe zaciekawić powinny mianowicie właścicieli domów.

—** **Dzika zwierzyna grasuje w pobliżu Grudziądza.** Jak nam donoszą z kół leśnictwa, w okolicy Grudziądza po dłuższym okresie czasu pojawiły się dziki które jak przypuszczają, w czasie — gdy Wisła była pokryta lodem, przybyły dotąd z borów tucholskich. Tak samo jeleni jest obecnie więcej w okolicznych lasach.

—** **Niesumienne praktyki firmy hakatystycznej.** Osławiona firma „Kathreiner" wybudowała w Gdańsku fabrykę kawy słodowej, obliczona specjalnie na wywóz produkcji do Polski. Przedstawiciel tej fabryki stale nawiedzają Pomorze i Poznańskie, usiłując za wszelką cenę opanować nasz rynek. Nie mogąc wszakże skutecznie walczyć z polską konkurencją, która ten sam produkt, tylko o wiele lepszy, sprzedaje nieomal o połowę taniej, agenci fabryki „Kathreiner" chwytają się środków zgoła nieuczciwych, do których w pierwszym rzędzie należy rozszerzanie przeróżnych fałszywych wieści o polskich firmach konkurencyjnych. Panowie ci naprzykład, usiłują wmówić w opinję publiczną, że fabr. kawy słodowej „Słód" w Bydgoszczy, nieprawnie używa swego opakowania, które wszakże zostało zastrzeżone w myśl obowiązujących w Polsce przepisów w Urzędzie Patentowym w terminie właściwym.

Według ostatniej wersji tych kłamliwych insynuacyj, „Kathreiner" miał zmusić fabrykę „Słód" do zaniechania dotychczasowego jej opakowania, co, jak się dowiadujemy, wierutnem jest kłamstwem

Warto przypomnieć przy tej sposobności, że „Kathreiner" jest to ta sama firma, która swego czasu na uprzejme pismo „T. A. Hurtownia Spółek Spożywczych" w Poznaniu odpisała bezczelnie: „Jesteśmy firmą niemiecką i nasze poczucie patrjotyczne nie pozwala nam współpracować z polskiemi firmami".

—** **Podania do konsulatów.** Wobec tego, że wiele podań firm polskich z zapytanie o firmy zagraniczne napływa do konsulatów Rzeczypospol. Polskiej bez ostemplowania, centralny Zw'ązek polskiego przemysłu, górnictwa, handlu i finansów, na podstawie wyjaśnień ministerjum przemysłu i handlu podaje do w'adomości, że podania do placówek zagranicznych należy zawsze składać za opłatą stemplową, która od 1-go bm. wynosi do 3 800 000 marek od podania zwyczajnego.

—** **Zarząd i pracownicy Tow. Akc. Herzfeld & Victorius** subskrywali następujące ilości akcyj Banku Polskiego:

Kołudzki dyrektor 25 akcyj, Jagodziński dyr. 25 akcyj, Passow prokurent 10, Marcin'ak prokurent 8, Gutowski prok. 5, Jahn prok. 1, Szymanderski inżynier ruchu 10, Zembowski inż. ruchu 5, Lipski inż. ruchu 5, Janczakówna inż. chemik 2, Łakiński sekretarz 5, korespondenci: Wielogłowski 3, Styburski I. 2, Żurawski 1, Zieliński 1, Henkies 3; książkowi: Merdas 1, Pawski 1; Schmigiel fakturzysta 1; technicy: Lewoncewicz 2, Małkowski 2, Sobczak 3, Blicharz 1, Drzewiecki 2; Robiński szef ekspedycji 3; ekspedjenci celni: Bereźnicki 1 Wiśniewski 1, Fischer 1, Tabaka 1, Cybulski 1, Górski 1; Sielska I. książkowa 1, Sielska II. kasjerka 1, Bagieńska książkowa 1, Farchminówna fakturzystka 2, Puławska stenotypistka 1, Komówna stenot. 1; biuralistki: Kamińska 1, Dramińska 1, Miedzianowska 1, Piasecka 1, Musielakówna 1, Kolterjahnówna 1, Schlichtówna 1, Krauzówna 1, L'chnerowiczówna 2; Klucznik II. biuralista 1, Stanisławska biuralistka 1, Krickhahnówna biural. 1, Habicht nadmajster 3; majstrowie: Schlicht 1, Kolb'cz 2, Winecki 1, Szklarski 5, Skalski 2, Paczkowski 1, Pokorski 1, Rubach 2, Zieliński 2, Krajewski 2, Rymacki 10 Piotrowski 2, Borowski 2; magazynierzy: Klucznik I. 1, Antoniewicz 1, Rutkowski 1, Imbierowicz 2- Kowalski placmajster 1, Romanowski placmajster 2; pisarze warsztatowi: Kędzierski 1, Styburski II. 1, Grabowski 2; Tugarinow praktykant 2, Gardzielewski szofer 2, Hennig pomocnik majstra 2, Lehrmann pomoc'n'k majstra 2, razem 206.

—** **Podziękowanie:** Firma Herzfeld i Victorius złożyła z okazji poświęcenia sztandaru fabrycznego 250 m'lj. na cele dobroczynne. Z kwoty tej przeznaczyłem na kościół w Tarpnie 100 milj. — na sieroty 50 milj., na bieduych Tow, św. Wincentego 50 milj., na bibljotekę T. C. L. 50 milj. Szanownej Dyrekcji serdeczne składam podziękowanie. **Ks. Dembek.**

—** **W Kinie „Apollo“** wyświetla się II serję „Dr. Mabuze“ tylko dz'ś i jutro. W kinie „Corso“ demonstruje się krew w żyłach ścinającą olbrzymią sensację pt. „Czciciele Szatana“. Początek o godz. 6 i 8

—** **„Orzeł“** wyświetla jeszcze n'gdy niebywałe dzieło olbrzymie sztuki filmowej angielskiej pt. „Królowa Moulin Rouge“ dramat sensacyjny z życia Paryża. Oryginalne zdjęcia z Paryża, Moulin Rouge i inne. Pozatem najnowsze mody paryskie najznakomitszych f'rm francuskich. Jako nadprogram: II serja „Magiczny kryształ“, dramat sensacyjny w 6 aktach. Zupełnie nowe variete: rosyjska para taneczna Kamińska i Gronowski.

Ruch towarzystw.

—(rt.) **Miesięczne Zebranie „Koła Polek“** odbędzie się w **poniedziałek, dnia 17 marca o godz.** 7½ w szkole **im. Jachowicza,** przy ul. Klasztornej. ZARZĄD.

—(rt) **Walne Zgromadzenie „Koła Ziemianek“** na Grudziądz miasto i powiat odbędz'e się dnia 26 marca, o godz. 3-ciej popoł. na sali Starostwa. Porządek dzienny: 1) Zagajenie, 2) wybór prezydjum, 3) sprawozdanie za rok ubiegły, 4) udzielenie absolutorjum staremu zarządowi i wybór nowego zarządu, 5) wolne głosy. — Bez względu na ilość osób zebranie będzie prawomocne. O liczny udział uprasza

Przewodnicząca: **Star. Ossowska.**

OD REDAKCJI.

Panom Eug. Dawidowiczowi i prof. Tomaszewskiemu dziękujemy za list; błąd polegający na niedopatrzeniu korekty w zecerni prostujemy w dziale kroniki; miło nam zauważyć, iż reprezentanci tutejszego ruchu muzycznego tak są czujni na podobne wykroczenia.

Z Pomorza.

—** **RADZYN. (Pokwitowanie).** Kierownik szkoły powszechnej w Radzynie p. Krauza przekazał na „Ratujcie Dzieci“ 60 000 000 mk. z czystego dochodu odbytego przedstawienia szkolnego i 1 750 000 mk. z jednej rozprawy rozjemczej, razem więc 61 750 000 mk., którą to sumę przesłano na konto nr. 202 563 w Poznaniu.

—** **WĄBRZEŹNO. (Nożownicy na zabawie).** Na jednej z ostatn'ch zabaw karnawałowych w Brudzawkach spowodowało 5 awanturników bijatykę na noże. Około północy wtargnęli oni na salę, gdzie zaczepiając rozmaitych gości, terroryzowali wszystkich bez wyjątku, nie oszczędzając nawet gospodarza, uspokajającego zbyt głośno zachowujących sie awanturników. Osoby mniej lub bardziej poturbowane stawiły wn'osek o ukaranie napastników.

—** **RYŃSK, pow. wąbrzeski.** (Śmierć wskutek zatrucia się alkoholem). Przed kilku dniami zeszło się przy wódce kilka osób. Przbył także sługa gminny, którego poczęstowano wódką pomieszaną z okowitą. Sługa gminny dnia następnego zmarł prawdopodobnie wskutek zatrucią alkoholem, pozostaw'ając żonę i kilkoro dzieci. Jest to już trzeci wypadek zatrucia się alkoholem w powiecie wąbrzeskim.

—** **TCZEW. (Zebranie Ligi Katolickiej).** Przed kilku dniami w Tczewie w sali Domu Gminnego odbyło s'ę zebranie Ligi Katolickiej. Sala była przepełniona uczestnikami. Zebranie zagaił prezes Ligi inspektor szkolny B'nnek. Referat na temat: „Konieczność organizowania się katolików w walce z nieprzyjaciółmi Kościoła“ wygłosił profesor Pohlmann z Wejherowa. „Odnowić wszystko w Chrystus'e!“ oto hasło kóre ogarnąć powinno wszystkich, i starych i młodych, i mężczyzn i kobiety. Dopiero wówczas będzie nasz byt i nasza przyszłość zapewniona.

Dzielnica tutejsza jest zdrowa, moralna i bez wpływów żydowsko - masońskich. Z tej też tylko dz'elnicy wyjść może siła i moc odrodzenia i utrzymania Ojczyzny.

Za piękne przemówienie podziękowali zebrani hucznymi oklaskami. W końcu przyjęto jednogłośnie rezolucję, zachęcającą do wstępowania w szereg' Ligi Katolickiej i drugą rezolucję, potępiającą oszczerstwa i kłamstwa ochydne, wypowiedziane na wiecu socjalistów przez posła socjalistycznego Śledzińskiego.

Przebieg obrad był wzniosły i imponujący. Odśpiewaniem zwrotk' pieśmi „Serdeczna Matko“ zakończono to zebranie.

—** **KARSIN, pow. chojnicki. (Wzrastające bezrobocie).** Wskutek wstrzymania prac przy budowie kolei na torze Czersk—Liniewo, wzmogła s'ę ogromn'e liczba bezrobotnych.

—** **JASTARNIA. (Katastrofa na polowaniu).** Przed kilku dniam' w porze popołudn'owej pp. Kowalski i Żebrowski, kupcy z Jastarni, polowali na kaczki o parę kilometrów od brzegu. Niespodziewanie załamał się pod nimi świeżo zamarznięty na „błonie“ lód. Gdyby n'e poczciwi rybacy, którzy za pomocą bosaków i lin przyszli im z pomocą, niewątpliwe zimne prądy podlodne stałyby sie przyczyną ich śmierci. P. Kowalski zgubił z tego powodu dubeltówkę i kilkanaście ustrzelonych kaczek — pierwsze swoje tegoroczne trofea myśliwskie.

Z całej Polski.

—* **RADOM.** (Napad na kościół w Błotnicy). W nocy z dnia 8 na 9 bm. 12-tu niewiadomych złoczyńców urządziło formalny napad na kościół parafjalny w Błotn'cy, wsi kościelnej, odległej o 17 kilometrów od Radomia. Świętokradcy ci związali sznurami dozorcę kościelnego, obili go kijami i wynieśli na cmentarz, znajdujący się o pół kilometra od kościoła, gdzie omdlałego z bólu porzucili.

Po otworzeniu zamków wtargnęli do wnętrza kościoła i rozpoczęli gospodarkę. Zabrawszy cenniejsze przedm'oty, jak monstrancję, kielichy, wota itp., uciekli w niewiadomym kierunku. Świętokradcy okradli kościół z najcenniejszych przedmiotów niemal doszczętnie na sumę około 20 miljardów marek. Wdrożono w tej sprawie energiczne śledztwo przy udziale ekspozytury śledczej z Radom'a.

—* **ŁÓDŹ. (Samobójstwo na grobie matki).** 18-letni Walerjan Żukowski pracownik biurowy, był sierotą, matka odumarła go przed kilku laty, zaś ojciec powtórnie ożenił się i od tego czasu młodzieniec m'ał ciągłe sprzeczki z macochą. Pożycie jego w domu było niemożliwe. W tych dniach po ostrej wymianie słów z macochą, rozgoryczony młodz'eniec udał się nad mogiłę swej matki gdzie zażył trucizny. Przechodn'e, zdążając w stronę bramy, usłyszeli ciche jęki. Błądząc wśród grobów natrafili na Ż. z poparzonemi ustami, śmiertelnie bladego. Lekarz pogotowia przewiózł desperata do szpitala.

—* **KRAKÓW. (Lody ruszają).** W tych dn'ach ruszyły lody w górze Wisły powyżej Krakowa. Ruszenie lodów odbyło się nieszkodliwie dla miejscowości okol'cznych. Część lodów zatrzymała się poniżej Krakowa na lodzie, który stoi od czasu zamarznięcia Wisły. Szczęśl'wy przebieg dotychczasowy oczekiwanej powodzi zawdzięczać należy ostatnim przymrozkom, które wstrzymały tajanie śniegów. W ciągu ostatnich dni woda na Wiśli spadła o 6 ctm.

—* **LWÓW. (Proces komunistyczny).** W lwowskim sądzie karnym toczyła się przez 4 dni rozprawa przeciw szajce złożonej z 8 osób, oskarżonych o szpiegostwo na rzecz Rosji. Onegdaj zapadł wyrok, na mocy którego 5 osób skazano na 3 i pół roku więz'enia, jedną na 3 lata, jedną na 2 lata, wreszcie jedną na rok ciężkiego więzienia z wszelkimi obostrzeniami.

—* **WILNO. (O pomnik dla wieszcza).** Z Wilna donoszą: Zawiązał się komitet wojskowy, który postanow'ł ze składek przedewszystkiem wojska, wznieść pomnik Adamowi M'ckiewiczowi w tem mieście. Komitet czyni starania aby odsłonięcie pomnika nastąpiło w dniu 23 październ'ernika br. Pomnik ma być ciosany ze spiżu 12-metrowej wysokości, według projektu Zbigniewa Pronaszki.

Ze sali sądowej.

II. Izba karna Sądu okręgowego w Grudz'ądzu wydała na przedostatn'em posiedzeniu następujące wyroki:

Bronisław Podgórski, robotnik w Gawłowicach pow. Grudziądz, zasądzony został na 8 miesięcy więzienia z wliczeniem aresztu śledczego. Podgórski był oskarżony że w grudniu 1923 roku w Rywałdzie postanowił popełn'ć kradzież na szkodę Mapierkowskiego Chcąc dostać się do stodoły, zaczął odrzynać deskę nożem, lecz został spłoszony. W dn. 30 grudnia ub. roku skradł jednak na szkodę Mapierkowskiego 2 fartuchy i 1 derę od powozów. W drugiej sprawie skazani zostali: Aleksander Januszek, robotnik z Rywałdu na 1½ roku, Brunon Okoński, robotn'k z Bukowca pow. Brodnica na 8 miesięcy, Edward Bohr z Rypina na 6 miesięcy więzienia. Współ oskarżeni Anna Anuszek i Gustaw Anrath zostali uwolnieni od winy i kary. Oskarżeni pierwszy i drugi wspólnie z innymi sprawcami, dotąd nie wyśledzonymi, kradli w powiecie grudziądzkim, kury, kaczk', gęsi, ubiór, fartuchy skórzanne od powozów, worki do zboża, słoninę, rower cytrę i wiele innych rzeczy. Zaś oskarżony Behr wspólnie z Anuszakiem i Okońskim skradł w Rychnowie 2 fartuchy skórzanne, i plan do powózk', szynkę słoninę i większą ilość mięsa. Oskarżenia czwarty i piąty nabywali skradzione rzeczy.

Jan Grudziński z Łasina skazany został na grzywnę 9 milionów marek za kradzież jednego prosiaka na szkodę Władysława Meyera w Jankowicach. Współoskarżony Antoni Kłosecki został uwolniony od winy i kary.

Wilhelm Żurawski z Grudziądza ul Młyńska 7 otrzymał 1 tydzień, a brat jego Andrzej 3 dni więzienia za kradzież siana.

Jan Kowalsk' z Grudziądza skazany został na 14 dni, a siostra jego Jadw'ga na 1 miesiąc więzienia. Zasądzeni stawili swego czasu opór urzędnikowi egzekucyjnemu. Zastawili urzędnikowi wejście do mieszkania i znieważyli go słownie.

Wystawa samochodów.

W lutym rb. otwartą została w Warszawie (ul. Nowy-Świat 50) pierwsza wystawa samochodów światowych marek amerykańsk'ch „Ford“ i „Buick“ reprezentowanych w Polsce przez zasłużoną krajowi f'rmę: „Elibor“ Sp. Akc. Handl. Przem. „Ł. J. Borkowski w Warszawie.

Samochody „Ford“ cieszą się w Polsce wziętością i zyskały dużą popularność, zwłaszcza w czasie wojny światowej, kiedy to mały „Ford“ przezwyciężając trudności złego terenu, oddawał nieocenione wręcz usług w służbie frontowej i sanitarnej.

Samochody marki „Buick“ należą do rzędu wozów luksusowych najwyższej klasy są one ostatnim wyrazem komfortu i sprawności wręcz niedoścignionej.

Na wystawie fachowcy - techn'icy znajdą cały szereg specjalnych najnowszych obrabiarek, przyrządów i narzędz' warsztatowych, mających zastosowanie w warsztatach „Elibora“ dzięki czemu dokładność robót, wykonywanych w tychże warsztatach, znacznie przewyższa roboty innych warsztatów dawnego typu.

Gościom, licznie zwiedzającym wystawę, szczegółowych objaśnień udzielają kierown'cy działu samochodowego f. „Elibor“.

Na skutek zgłoszeń stale napływających ze sfer przemysłowo handlowych, uczelni itp. wystawa zostaje przedłużona jeszcze na jakiś czas. Rozesłane imienne zaproszenia są nadal ważne.

Pierwsza ta powojenna wystawa samochodów, ciesząca niezwykłą frekwencją, godną jest zwiedzenia i radzimy wszystkim przybywającym do Warszawy, aby sposobności tej nie pominęli.

Wystawa mieści się w Hali Metalowców, przy ul. Nowy Świat nr. 50.

Sprawy społeczno-gospodarcze.

Obniżenie cen węgla.

W dniach 11, 12 i 13 bm. w Katowicach były prowadzone układy pomiędzy związkiem przemysłu górniczego i hutniczego a zespołem pracy (organizacją grupującą przedstawicieli wszystkich związków robotniczych, działających na terenie G. Śląska).

Rokowania te miały niezmiernie doniosłe znaczenie dla życia gospodarczego kraju, gdyż dotyczyły takich spraw, jak uregulowanie kwestji wypłaty zaliczek, kwestji długości dnia roboczego w kopalniach górnośląskich, regulacje płac robotniczych, wreszcie niezmiernie ważnej sprawy — obniżenia cen węgla w kopalniach górnośląskich. Z ram'enia rządu w rokowaniach brali udział główny inspektor pracy p. Marjan Knott jako delegat Ministerstwa Pracy i O. S., oraz kierownik wydziału górniczego p. inż. Juljan Cybulski jako delegat Min'sterstwa Przemysłu i Handlu. W dniu 13 bm. zostało osiągnięte porozumienie w najważniejszych sprawach, mianowicie w sprawie wypłaty zaliczek, w sprawie długości dnia roboczego na kopaln'ach i wspraw'e obniżenia cen węgla. Ceny węgla górnośląskiego od dnia 20 bm. zostaną obniżone o 15 proc., w stosunku do cen obecnych. Czas pracy w kopalniach górnośląskich będzie wynosił 8 godzin dziennie (dotychczas wynosił 7 i pół), przyczem została uchwalona zasada co do kolejności przy jeździe i zjeździe robotników do szybów. Obniżenie cen węgla o 15 proc. odb'je sie korzystnie na wzmożeniu sił konkurencyjnych naszego przemysłu i winno wpłynąć na zmniejszenie kryzysu bezrobocia. Należy ze szczególnym nacisk'em podkreślić głębokie zrozumienie interesów gospodarczych i państwowych przez organizacje robotnicze na G. Śląsku, które to organizacje zdając sobie sprawę z ważności obniżenia cen węgla, zgodziły sie dobrowolnie tywnej pracy. (Pat).

Premjowa pożyczka dolarowa.

Onegdaj centrala PKKP. w Warszawie rozpoczęła sprzedaż 5 proc. premjowej pożyczki dolarowej. Obligacje tej pożyczki sprzedawane są po 5 dolarów z dol'czeniem wartości b'eżącego kuponu, datowanego od dnia 1-go marca.

Szybkie wykupienie obligacji nowej tej pożyczki leży w interesie subskrybentów w dniu bowiem 1 kwietnia będz'e pierwsze losowanie 45 premji na 75 000 dolarów; jakie obok oprocentowania i gwarancji przypadną w udziale posiadaczom nowej tej pożyczki premjowej.

Naraz'e pożyczka dolarowa nabywana być może w Centrali PKKP od jutra zaś we wszystkich oddziałach prowincjonalnych PKKP.

Wartość franka złotego
według ustalenia ministerstwa skarbu

dnia 17 marca	dnia 18 marca
1.800.000 mkp.	1.800.000 mkp.

Giełda pieniężna.

Warszawa, dnia 17 3.

10-ta godzina przedpołudniem.

Dolary Stanów Zjedn	9.200—9.240
Floreny holenderskie	3.410
Franki belgijskie	358
Franki francuskie	484
Franki szwajcarskie	1.590
Funty angielskie	39.350
Korony austryjackie	129
Korony czeskie	260
Liry włoskie	396
Korony norwejskie	
Korony duńskie	
Korony szwedzkie	
Dolary kanadyjskie	8.870
Bon złoty	
Miljonówka	
Pożyczka dolarowa	
Pożyczka złota	

Gdańsk, dnia 17 3.

Dolar	5,81
Marka polska	0,66
Przekazy na Warszawę	0.62

Drukarnia Pomorska Tow. Akc. Grudziądz.
Redaktor odpowiedzialny Ludwik Łydko

Publiczna licytacja.

Okręgowy Urząd Ziemski sprzeda drogą publicznej licytacji najwięcej dającemu na rachunek interesowanego [8369

200 ctr. mtr. wyki,

która jest do obejrzenia na majątku Witkowo, pow. Toruń, stacja kolejowa Chełmża.

Licytacja odbędzie się w gmachu Okręgowego Urzędu Ziemskiego w Grudziądzu ulica Ogrodowa 31. III ptr. dnia 20-go marca 24 r. o godzinie 10 ej przedpołudniem.

Okręgowy Urząd Ziemski w Grudziądzu.

Preses

(—) Karol Ross.

Licytacyjna sprzedaż koni wojskowych

odbędzie się dnia 19 marca br. **o godz. 9tej. w Chełmnie** na rynku przed magistratem.

Prawo uczestnictwa w licytacji posiadają wszyscy. za wyjątkiem zawodowych pośredników w handlu koni. [8361

K. U. K. Nr. 22 Grudziądz, Ldz. 203 24.

Mój dom

w najlepszem położeniu, z wolnym składem 6 5, dwa okna wystawne i 5 pokojowe mieszkanie od zaraz pod korzystnymi warunkami do sprzedania.

Leon Sikorski Rynek 14.

8349

---

1 wagon świeżych

śledzi

(niesolonych — szwedzkich)

w skrzyniach 100 ft. w tych dniach **znowu nadejdzie**

Ia. świeże niesolone śledzie ze składu jak i szprotki po najdogodniejszych cenach i warunkach

8363] **poleca**

F. Dumont

hurtownia towarów

Tel. 133. **Pańska 17.** Tel. 133

Różne

Panienka lat 18, ciemno blondynka, z większego gospodarstwa

poszukuje męża

miłego usposobienia, najchętniej urzędnika wojskowego. Rzecz traktuje się honorowo. Of. do Głosu Pom. pod 9563.

Zakład fotograficzny

3-go Maja 10

w niedzielę od 2—5 jest czynny.

Nasiona

warzywa oraz kwiatów, najróżnorodniejsze pod gwarancją kiełkowania,

poleca

Maks. Riedel

Ogrodnictwo, Nadgórna 30, oraz w składzie Radzyńska 27

Stemple-Druki gust. spiesznie

Wł. Kulerski

Grudziądz, Pańska 19 Księgarnia

Materjały piśmienne

»ZGODA«

Spółdzielnia Spożywców

poleca:

Ryż funt 690000. **Sól** funt 235000, **Soda** funt 150000, **Olej** do jedzenia litr 2650000, **Nafta** litr 540000, **Kasza tatarczana** (hryczana) funt 60000 , **Powidła śliwkowe** f. 1 1500000, **Śledzie** od 210000 do 230000 sztuka, [8370

Zapałki Iskra paczka 430000

„ Stabrowskich „ 440000

„ Bionie „ 480000

Mydło Szychta, Jeleń 250 gr. 650000

„ Saturnia ca 250 gr 630000

„ Merkur ca. 250 gr. 580000

Cukier nadejdzie w najbliż. dniach

Sklepy w Grudziądzu:

Groblowa 47 i Mickiewicza 9

Równocześnie poszukujemy dostawy większej ilości mleka.

Przybywam

z większym transportem

duńskich i węgierskich

KONI

[8348]

wystawiając takowe od poniedz. d. 17 marca w Grudziądzu

na sprzedaż

Paweł Schimmeck, Grudziądz

Telefon nr. 6. ul. Młyńska 10. Telefon nr. 6.

Na liczne życzenia zaprowadziliśmy tytuń w paczkach po 50 gr. pod nazwą 8171

TYTUŃ nr. 2

cena 1.800.000 mk. Znakomita mieszanka.

Prosimy wszędzie żądać.

Telef. 66. **ORIENT T. A. Bydgoszcz.** Telef. 66.

Poszukuje się od zaraz 2 dzielne

EKSPEDJENTKI oraz MODNIARKĘ

Lubomska, modystka, Rynek 21. 9564

KINO

APOLLO:

Tylko 2 dni

Dr. Mabuze

II. serja.

Początek o godz. 8-mej.

Nowe Varietè

excentryczni pajace.

CORSO:

Krew w żyłach ścinająca olbrzymia amerykańska sensacja: 8371

Czciciele szatana

Początek o godz. 6-tej i 8-mej.

Poszukujemy od zaraz

10 dzielnych pomocników krawieckich

na tylko duże i najlepsze sztuki.

Koszta podróży zwracamy

Zgłoszenia przyjmuje firma [8367

Bracia Karwasz, Chełmno

PP. Kupcom

polecamy **„Głos Pomorski“** jako najskuteczniejszy organ do ogłoszeń

Przez tutejszych pp. Kupców

bardzo lubiany i popierany!

Szanownej mojej Klienteli

mam zaszczyt zakomunikować jaknajuprzejmiej, że oprócz już istniejącej pod firmą **T. Sroczyński i S-ka,** hurtowni kapeluszy damskich, otworzyłem osobną

hurtownię kapeluszy męskich i czapek

wyrobu krajowego i zagranicznego wszelkich rodzajów pod firmą

Tadeusz Sroczyński

Bydgoszcz, Stary Rynek nr. 11 (dom Banku Ludowego).

Staraniem mojem będzie, tak jak dotychczas i nadal Szan. moich Odbiorców pod każdym względem zadowolić. — Zwiedzenie hurtowni bez obowiązku kupna pożądane i opłaca się w każdym razie bezwzględnie.

8343)

Sprzedaże

Na sprzedaż **szafa z lustrem** Młyńska 4, III p. pr.

Wyprzedaż

MEBLI

i sprzętów dnia 20 bm. Grupa. plac ćwiczeń Feliks Stefański.

Wanna

do prania, drewniana zupełnie nowa, tanio **na sprzedaż** ul. Wiślana 9, I p. l.

Na sprzedaż 2 wiosenne eleganckie

kostjumy

Tuszewska Grobla 24. II piętro lewo. 8365

Ogier

reńsko-belgijskiej krwi, 7 letni, gniadej maści, z rodowodem, z powodu dostatecznego potomstwa która na miejscu oglądać można, do sprzedania. Zarząd Majętności Białochowo, poczta Rogóźno wieś. telefon Grudziądz 603

W każdem

gospodarstwie dobrem do tuczenia powinna być

prawdziwa

Michałowskiego Centralina

Nie oszczędny ten, kto jej nie ma!

Upraszą się żądać wszędzie gdzie nie ma, pisać wprost do fabryki

St. Michałowski

Poznań, Wronecka 4.

8386

8316

Ścierki do podłóg

Szczotki do szorowania

Szczotki twarde

Piasek do szorowania

kupuje się zawsze najkorzystniej tylko w firmie

Wysyłkowy Dom Mydła „Heimchen“

ul. Pańska nr. 25.

Telefon 287.

Posady

Dzielnego 8366

podróżującego

poszukuje

J. Tynecki,

Tuszewska Grobla 24.

Poszukuję

czeladnika krawieckiego 8359

Borosławski, Forteczna 3.

Zdolna krawcowa

poszukuje szycia. Wykonuje suknie kostjumy, palta i różne przeróbki. Przyjmie także pracę poza dom. Koszarowa 12, w podw. parter. **Galańska.**

Potrzebna

osoba

starsza, umiejąca liczyć, jako gospodyni uczciwa. Warunki dobre praca u ala „Wielkopolanka“ Plac 23 Stycznia nr 24.

Kucharki

pierwszorzędnej

poszukuje

Hotel Priebe

Chojnice, [8364

(Właśc. Jan Kaletta).

Poszukuje się uczciwej, hędogiej [8358

kobiety

do prania bielizny

Zgłoszenia ul. Tuszewska Grobla 58/60.

Mieszkania

Poszukuje **pokoju** dobrze umeblow. od zaraz lub 1 kwietnia. Ofr. do Głosu Pom. pod 9540.

Poszukuje 2—3 pokoj.

mieszkania

w okolicy dworca lub Centr. Szkoły Kawalerji

Centralna Szkoła Kawalerji

Muszyński, por.

Pokój umeblowany

z utrzym. wynajmę 1 lub 2 panom [9595

ul Pietruszkowa nr. 29.

Lokal 2 pokojowy w centrum miasta, nadający się na biura lub pracownię przemysłową od zaraz do wynajęcia. Oferty do Głosu Pom. pod nr. 9566.